

ENTREVISTA A

Montserrat, Salvador i Judit

Testimoni del bombardeig de 31 de maig de 1938, fill i neta

Coincidint amb la commemoració del 86è aniversari del bombardeig, parlem amb la Montserrat Quincoces Boter, el seu fill, Salvador Pou Quincoces, i la seva neta, Judit Pou Rosich, sobre la transmissió familiar de la memòria històrica. Tres generacions marcades per uns tràgics fets que la ciutat recorda cada any amb l'objectiu que no passin mai més, enlloc i contra ningú. La Montserrat tenia només 5 anys, el 31 de maig de 1938. No anava encara a l'escola i el seu tiet Jordi, de 10 anys, va salvar la vida perquè el dia del bombardeig estava malalt. El pare de qui anys després seria el seu marit, Josep Maria Pou Riera, va morir a causa de les bombes a la Porxada. La Montserrat i en Josep Maria van tenir dos fills i tres netes i la seva història, familiar i personal, forma ja part de la memòria col·lectiva del bombardeig.

© XAVI SOLANAS

Sabeu on era la mare/àvia quan hi va haver el bombardeig?

Salvador: Era a casa. Per edat era petita i encara no anava a escola. El seu record més directe era el seu oncle, el tiet Jordi, que tenia cinc anys més que ella, i no va anar a escola. Va salvar la vida, per no trobar-se bé.

Montserrat: Sí, perquè els seus amics el venien a buscar cada dia per anar a l'escola. Aquell dia no hi va anar i el seu amic [Agustí Sarroca] va morir de camí a l'escola.

Judit: A més, el meu besavi [Salvador Pou] va morir a la Porxada. Per això crec que moltes vegades havia sentit la història del pare de l'avi, que era veterinari al mercat i va morir al bombardeig amb 35 anys. I l'avi [Josep Maria Pou Riera, marit de la Montserrat] va donar el seu testimoni a l'Arxiu.

Montserrat: El pare del meu marit era veterinari municipal i cada dia anava a la Porxada a certificar que el peix que es venia estava en condicions. I en aquell moment van caure les bombes i va morir anant cap a l'hospital. I clar, aquí a casa, més que la meua història del bombardeig, es parlava de la mort del pare del meu marit. Ell tenia cinc anys quan va morir i va ser un trauma molt gros, en parlava molt poc.

Com ha estat la transmissió de la història familiar?

Salvador: Quan parlem de transmissió vull pensar que el silenci va aturar aquesta transmissió en els anys immediats. Silenci pel trauma i pel franquisme. Als victoriosos ja els anava tot bé i la transmissió

D'esquerra a dreta, la Judit, la Montserrat i el Salvador

no va ser immediata. En el meu cas, la transmissió va ser a través de la meua àvia i la germana del meu avi.

Montserrat: I jo sabia que si teníem un nen, s'hauria de dir Salvador (com el meu sogre). I així va ser.

Judit: En canvi, jo des de ben petita he anat llegint testimonis, m'han explicat la història de l'escola Pereanton pel bombardeig, he participat en concerts amb motiu del bombardeig amb Amics de la Unió...

Salvador: La ciutat, amb tot el seu patrimoni pedagògic i d'obertura, ha fet molta feina. Nosaltres com a pares i mares, avis i àvies, n'hem parlat, però molta informació ha vingut ja de l'escola.

“La ciutat, amb tot el seu patrimoni pedagògic, ha fet molta feina. Nosaltres n'hem parlat, però molta informació ha vingut ja de l'escola”

La campanya de l'Ajuntament “Contra l'oblit” (2021-2022) va aconseguir sumar 18 nous testimonis directes del bombardeig, un d'ells el de la Montserrat.

Judit: Àvia, tu deies que ho recordaves molt poc i que no ho volies explicar... I quan hi va haver la crida per recuperar els darrers testimonis del bombardeig, vaig escriure a l'Arxiu i van venir a entrevistar-te. Vas estar dues hores explicant la teua història!

Salvador: Per algú de fora, que no coneix la història, el relat de la mare té valor. Però resulta que a casa, com que el meu avi va morir al bombardeig, la seva història havia sigut secundària.

Montserrat: Al costat d'aquesta tragèdia familiar, *lo* meu eren cosetes... No crec que tingui un trauma perquè els records són molt llunyans. Recordo els avions, les sirenes i amagar-me sota una prestatgeria com si allò ens pogués salvar... I tot era molt estrany per mi, era molt petita.

“Continua passant. Les víctimes són les ciutats, els pobles, la gent del carrer. Això que veiem a la tele fa vuitanta anys passava aquí”

Quina és la millor manera per transmetre la memòria?

Judit: Jo formo part de la Comissió 31M, que reuneix col·lectius, partits i entitats diverses, i pel 31 de maig organitzem l'acte d'homenatge a la Porxada i actes amb un discurs alternatiu a les propostes institucionals. Parlem de feixisme i d'antifeixisme. Però potser la història més novel·lada, els testimonis, crec que tenen la funció de donar-li més importància i sentir els fets més propers. Si et parlen del carrer tal, com que ho coneixes, sents que és real. I desgraciadament veiem imatges cada dia de guerres i de genocidis així. Cal explicar les coses des de la veritat i veure que no és un episodi aïllat que va passar fa més de 80 anys i ja està, això té una herència.

Montserrat: És que aquí, després de la guerra va ser molt dur. Vam estar callats, era tot molt recent. I quan veig les guerres actuals penso això, que tardarà molts anys en aquests llocs perquè la gent d'un bàndol i de l'altre es puguin relacionar. Són veïns, però l'odi que hi ha d'haver és *tremendo*.

Salvador: Continua passant. Les víctimes són les ciutats, els pobles, la gent del carrer. I el que et queda és aquesta cosa que això que veiem a la tele fa vuitanta anys passava aquí a la plaça Maluquer, o a la carretera o a la Porxada. I això s'ha de poder anar dient. Jo vaig néixer que feia només 25 anys que havia passat, i això no és res. I penses, això a mi m'ha marcat sempre, pel fet de dir-me Salvador, la proximitat en el temps, i ho portes al damunt per donar-li el valor que té no perdre el fil i connectar-ho amb la història real que va ser aquesta guerra i l'antifeixisme. A partir d'aquí, vull pensar que quedaran uns registres complets, però que s'anirà matisant amb el pas de les generacions. Les societats han de recordar, però també hem de mirar endavant.

Judit, tu també creus que aquesta història familiar t'ha marcat?

Judit: Si coneixes la història, més enllà del que t'expliquen a l'institut o a l'escola, tens la responsabilitat de poder-la explicar, de mantenir el record i treballar per la memòria històrica. Crec que s'ha de continuar parlant del bombardeig i commemorar-lo, perquè hi ha moltes coses que no se saben encara i persones que viuen a Granollers i desconeixen la història.

Montserrat: La història amb els anys es va difuminant. Tu, Judit, era el teu besavi i pots parlar-ne amb coneixement i les vivències de la família. I els que no han tingut aquestes vivències, ho saben perquè a l'escola s'explica...

Salvador: Posar noms i cognoms a la història és un gran format de transmissió, com el llibre de l'Albert Forn

“I el cel ens va caure al damunt” [resultat de la crida per la memòria del bombardeig], d'un estil que no s'havia fet fins ara. Aquí a Granollers també hi ha molta feina feta per l'Arxiu, historiadors...

Què us sembla que Granollers continuï commemorant el bombardeig?

Montserrat: Jo ho veig molt bé. És que si no se'n parla, no es commemora, costa molt parlar de desgràcies. I si no es fa, això anirà quedant difuminat i més quan els testimonis ja no hi siguem.

Salvador: Jo entenc que nosaltres tres mentre hi siguem, ho continuarem potenciant. Evidentment, els anys passen, les generacions es renoven i el que facin les futures generacions ja no està a les nostres mans. Però si fos per nosaltres, es faria cada any.

El pas del temps fa qui hi hagi diferents punts de vista, com el que diu la Judit, i està molt bé que ho puguis transmetre a la teva manera, des de la societat civil. L'important és recordar transmetre-ho i anar a la commemoració amb la que et sentis més còmode.

Judit: Nosaltres, a la Comissió 31M, ho fem des d'una desena de col·lectius diversos per afegir un discurs que vinculi el bombardeig de Granollers amb altres situacions de la història o amb discursos actuals que el relat més hegemònic no recull.

Recupera el vídeo del testimoni de Montserrat Quincoces Boter i del Josep Maria Pou Riera a www.granollers.cat/arxiu

“Si no se'n parla, no es commemora, costa molt parlar de desgràcies. I si no es fa, això anirà quedant difuminat”

